

[Ebba Strange]

nu, og jeg kan godt forstå tanken om at vende tilbage til spørgsmålet, når man har set, hvordan praksis udvikler sig. Men fra loven træder i kraft, og indtil man har set, hvordan praksis udvikler sig, risikerer vi jo nogle af de fallenter, som justitsministeren selv talte om, fremtidens fallenter. Derfor er mit spørgsmål til justitsministeren: Hvad skal vi så stille op med dem? Skadelidte skal jo have sin erstatning; det står der i loven at han skal. Hvem skal så betale den erstatning?

Jeg vil gerne supplere mit spørgsmål med at spørge, om man i forbindelse med, at man valgte ikke at tage dette med den obligatoriske forsikring med, har drøftet den tanke, der, som jeg nævned, lå i SF's beslutningsforslag, men som også har været drøftet i udvalget, nemlig tanken om en eller anden fondsdannelse.

Jeg ville bare høre, om man har været inde på, hvem der skal betale. Er en fond en mulighed?

Justitsministeren (Erling Olsen):

Spørgsmålet om, hvem der skal betale, måtte rejses både i relation til, at dette lovforslag ikke havde tilbagevirkende kraft, og i relation til, at vi kunne imødesee, at der var nogle virksomheder, der ville gå ned i givet fald. Det var det, vi delte op i det, vi kaldte fortidens synder og fremtidens fallenter.

For så vidt angår fortidens synder, enedes man om, da man kiggede på, hvad man i givet fald skulle bruge de grønne afgifter til – og det ligger i hvert fald bag overvejelserne i kommissoriet for udvalget om grønne afgifter – også at se på, hvor meget der kan bruges på fortidens synder.

Jeg har rejst problemet om fremtidens fallenter, men det var altså efter, at det udvalgs kommissorium var skrevet. Det har så været drøftet, om vi skulle lave en slags fond, men det er man veget tilbage fra under indtryk af de omkostninger, det ville påføre virksomhederne. Det ville blive noget i retning af det, hr. Tom Behnke sagde: Skal det så være solidarisk hæftelse for branchen? osv., osv. Det er man veget tilbage fra, og det er et uløst problem.

Hvad betyder det så i praksis? Det betyder, at kommuner og amter, hvis det drejer sig om forurenede jord, formentlig kommer til at betale for disse ting. Men det er helt oplagt et hængeparti.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 41:

Forslag til folketingsbeslutning om optagelse af forhandlinger med Sverige med henblik på at indgå en dansk-svensk aftale om ubegrænset ansvar og erstatningspligt i tilfælde af en ulykke på atomkraftværket Barsebäck.

Af Gade (SF) m.fl.
(Fremsat 7/12 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Erling Olsen):

Forslaget til folketingsbeslutning går ud på, at Tinget skal opfordre regeringen til snarest at anmelde et ønske over for den svenske regering om forhandlinger med henblik på, at der mellem Danmark og Sverige indgås en aftale om ubegrænset ansvar og erstatningspligt i tilfælde af et uheld på atomkraftværket Barsebäck i Sverige.

Det foreslås, at der skal tages udgangspunkt i de principper, der gælder for den bilaterale aftale, som i 1988 blev indgået mellem Schweiz og Tyskland, og efter forslaget skal hovedindholdet i en dansk-svensk aftale være et ubegrænset ansvar for indehaveren et af atomkraftværk i tilfælde af en ulykke på værket.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget argumenteres der med, at et forhandlingsforløb om erstatningsspørgsmålene vil kunne forbedre mulighederne for at indgå en aftale om endelig dato for lukning af Barsebäck. Det

[Justitsministeren]

nævnes også, at der dermed for første gang vil blive etableret en reel forhandlingsituation mellem Sverige og Danmark om Barsebäck.

Jeg kan i den anledning oplyse, at der den 13. december 1993 blev afholdt et dansk-svensk ministermøde om Barsebäck. Fra dansk side deltog indenrigsministeren og energiministeren. Fra svensk side deltog miljøministeren og næringsministeren. På mødet drøftedes bl.a. Barsebäckværkets placering i forhold til Danmark og de helt uoverskuelige konsekvenser, som en ulykke på værket ville kunne få for det danske samfund.

På mødet blev det besluttet, at de fire ministre skal mødes to gange om året med henblik på at drøfte Barsebäck's sikkerhed og muligheden for afvikling af værket. Der er altså allerede etableret et forum for dansk-svenske politiske drøftelser om Barsebäckværkets lukning.

Men hensyn til de rent erstatningsretlige spørgsmål kan jeg oplyse, at den svenske lovgivning om erstatninger for atomskader ligesom den danske lovgivning på området bygger på en international OECD-konvention, den såkaldte Pariskonvention fra 1960 med senere ændringer. Konventionen garanterer for hver atomulykke en samlet erstatning til de skadelidte på 300 mio. særlige trækingsrettigheder. Dette svarer med dagens kurser til ca. 2,8 mia. kr. eller 3,3 mia. s.kr.

I Sverige er indehaveren af et atomkraftværk efter lovgivningen ansvarlig for skader på op til 1,2 mia. s.kr. Anlægsindehaveren har pligt til at tegne forsikring eller stille anden betryggende sikkerhed for dette ansvar. Hvis dette ansvarsbeløb ikke slår til, yder staten en godtgørelse til de skadelidte ud af statsmidler. Den samlede erstatning, som kan udbetales til alle skadelidte, udgør 300 mio. særlige trækingsrettigheder. Denne erstatning udgøres af for det første anlægsindehaverens ansvar, for det andet den nævnte statslige dækning og for det tredje en dækning fra en international fondsordning, som også Danmark er med i.

Derudover indeholder den svenske atomansvarslov en regel om den situation, hvor lovens beløbsgrænser fører til, at der ikke bliver betalt fuld erstatning til de skadelidte. I så fald skal Riksdagen ved særlig lov træffe nærmere bestemmelser om godtgørelse af statsmidler til de skadelidte.

Jeg er positivt indstillet over for den grundtanke, som ligger i beslutningsforslaget, og som går ud på, at danske skadelidte bør have krav på fuld erstatning, hvis de lider tab som følge af en ulykke på Barsebäckværket. En sådan retstilstand gælder jo ikke i dag, hvor den samlede erstatning til alle skadelidte efter en atomulykke er begrænset til 300 mio. særlige trækingsrettigheder. Jeg er derfor indstillet på at indgå i forhandlinger med svenskerne med henblik på at opnå en aftale om, at danske skadelidte skal have krav på fuld erstatning i tilfælde af atomulykker i Sverige.

Efter beslutningsforslaget skal ansvaret for fuld erstatning til skadelidte i Danmark påhvile anlægsindehaveren. Efter min opfattelse må det afgørende være, at Sverige anerkender, at skadelidte i Danmark har krav på fuld erstatning. Men om svenskerne ønsker at give danske skadelidte dækning gennem reglerne om ubegrænset erstatningsansvar for indehavere af anlæg eller på anden måde, f.eks. ved en statslig garanti, er et internt svensk anliggende, som vi efter min mening ikke bør blande os i fra dansk side.

Beslutningsforslaget drejer sig kun om ansvarsspørgsmål i tilfælde af en eventuel ulykke på Barsebäckværket. Efter min opfattelse bør drøftelserne med svenskerne ikke kun handle om dette anliggende. For at sikre potentielle danske skadelidtes interesser bedst muligt bør drøftelserne handle om svenske atomkraftværker generelt.

Fra dansk side er der allerede taget visse initiativer i forhold til den svenske regering angående disse problemer. På det dansk-svenske ministermøde i december 1993, som jeg nævnte indledningsvis, omtalte de danske ministre bl.a. ønsket om et ubegrænset svensk erstatningsansvar over for skadelidte i Danmark i tilfælde af en ulykke på atomkraftværket i Barsebäck. Og i sidste uge har jeg sendt et brev til min svenske kollega, hvor jeg har orienteret om beslutningsforslaget og om den holdning, jeg har til forslaget. Jeg har samtidig bedt den svenske regering give mig en tilbagemelding om dens syn på det spørgsmål, som forslaget rejser. Når den svenske minister svarer, skal jeg sørge for at underrette Retsudvalget herom.

Sammenfattende kan jeg sige, at jeg er positiv over for at optage forhandlinger med Sverige med henblik på at indgå en aftale, der giver

[Justitsministeren]

danske skadelidte efter en ulykke på svenske atomkraftværker krav på fuld erstatning. Jeg finder ikke, at vi fra dansk side bør kræve, at det fulde erstatningsansvar skal påhvile anlægsindehaveren. Jeg finder heller ikke, at aftalen bør begrænses til ulykker på Barsebäck.

Lad mig så hertil føje, at det reelle i hele denne aktion jo ikke er at tænke så stærkt på en ulykke på Barsebäck, der er fuldstændig katastrofal og helt ændrer det danske samfunds karakter. Det helt afgørende er, at man i Sverige, når man afgør, om Barsebäck skal lukkes og erstattes af et værk, der kan levere fra andre kraftkilder, tager disse synspunkter med ind i sine kalkuler.

Lise Hækkerup (S):

I Socialdemokratiet har vi for længst taget den beslutning ikke at acceptere atomkraft som energiform.

Placeringen af Barsebäck så nær et tæt befolkede område, som Københavnsområdet er, har længe været en torn i øjet på os. Og de seneste uheld, der er sket på atomkraftværket, har understreget, at tiden for Barsebäck nu er ved at være inde. Derfor må det også hilses velkommen, at der allerede er etableret kontakt den svenske og den danske regering imellem om sikkerheden på værket og om mulighederne for afvikling af samme værk. Det er et initiativ, som ikke mindst den danske indenrigsminister kan takkes for.

Situationen for Barsebäck er faktisk den, at der foreligger en beslutning om, at værket skal være lukket senest år 1995. Det årstal har man tilsyneladende glemt i den svenske regering.

Nu er det her ikke et forslag, som handler om for eller imod atomkraftværker – Barsebäck i særdeleshed. Men det forslag, vi behandler i dag, går ud på, at Folketinget skal opfordre regeringen til snarest at anmelde et ønske over for den svenske regering om forhandling om en aftale om ubegrænset ansvar og erstatningspligt i tilfælde af et uheld på atomkraftværket Barsebäck.

Vi er ligesom ministeren også meget positivt indstillet over for forslaget. Vi ser frem til, at der kan optages forhandlinger med Sverige med henblik på erstatning efter en eventuel ulykke. Dog mener vi ikke, at erstatningen skal begrænse sig til en ulykke på Barsebäck alene, men på svenske atomkraftværker generelt.

Jens Jørgensen (KF):

Jeg har læst SF's forslag med stor interesse. Jeg vil gerne sige, at man vel kan anlægge den indfaldsvinkel, at Barsebäck aldrig burde have været placeret, hvor det er blevet placeret.

Den holdning kan man have, uanset om man går ind for atomkraft, eller man ikke gør det. Men nu ligger det der. Man kan også konstatere, som Socialdemokratiets ordfører med rette gjorde, at der har været tale om uheld og udslip. Det er imidlertid min og Det Konservative Folkepartis opfattelse, at vi skal passe meget på med at fokusere ensidigt på et bestemt værk i diskussionen om atomkraftværker. Både justitsministeren og fru Lise Hækkerup var mere generelt inde på de svenske atomkraftværker – en tanke og en holdning jeg har megen forståelse og sympati for, men jeg vil i øvrigt sige endnu mere bredt, at der er en serie atomkraftværker i det gamle Østeuropa og i det gamle Sovjetunionen, som er langt større farekilder; man bruger gerne begrebet Ignalina-typen.

Vi kan nu engang ikke lave love herinde, der forbyder østenvinde, og man kan heller ikke sige, at et voldsomt udslip vil have en så begrænset radius, at det kun kan nå København; det undrer mig i det hele taget, at der i bemærkningerne direkte er tale om et ubegrænset operatøransvar på baggrund af en ulykkes fatale konsekvenser for København. Jeg mener, at der også bor mennesker i Helsingør, i Hillerød og i Roskilde, for slet ikke at tale om Slagelse; det bør jeg jo gøre i denne forbindelse. Hvis jeg skal være alvorlig igen, drejer det sig om et langt større og langt mere omfattende problem, og vi burde bruge både vores tankeressourcer og vores initiativmuligheder til at beskæftige os med de miljømæssige konsekvenser, som kan ramme os, når vi tænker på hele serien af – er det 27? – kraftværker i det gamle Østeuropa. Der skal vi satse; det er dér, vi skal gøre noget.

Så har jeg og Det Konservative Folkeparti i øvrigt den principielle opfattelse, at det er en meget bedre idé at køre den linje, som justitsministeren var inde på, med aftalte faste møder, hvor man forhandler temaerne i en god, rolig og sober tone, for jeg har hæftet mig ved, at der også direkte i bemærkningerne står, at den egentlige – undskyld udtrykket: slet skjulte – dagsorden her er at komme i gang med en

[Jens Jørgensen]

diskussion om et forhandlingsforløb med udgangspunkt i dette beslutningsforslag. Det »vil samtidig kraftigt forbedre mulighederne for at kunne lave en aftale om en nu endelig dato for lukning af Barsebäck.« Det er jeg slet ikke sikker på!

Jeg tror, at vi skal henholde os til de internationale aftaler i OECD-sammenhæng, som justitsministeren pegede på, overholde de forpligtelser, der er, være åbne over for de muligheder, der foreligger, men ikke gå så firkantet til værks, som man gør her, og derfor skal jeg på Det Konservative Folkepartis vegne meddele, at vi afviser forslaget.

Filt Jensen (V):

Alle er uden tvivl enige om, at Barsebäck er fejlplaceret, men nu ligger det dér altså, og mig bekendt var der ingen i dette Ting, der misbilligede, at Barsebäck blev bygget. At sikkerheden på Barsebäck er højt prioriteret, er der ingen tvivl om, og ifald der skulle ske uheld for Barsebäck, vil det være svenskerne, der løber den største risiko. Vi har vestlig vind i 50 pct. af tiden, østlig vind i 31 pct. af tiden; i den resterende tid er der 7 pct. nordlig og 11 pct. sydlig vind.

I Venstre er vi af den opfattelse, at det ville være uklogt at stille krav til Sverige om ubegrænset ansvar og erstatningspligt i tilfælde af ulykker på Barsebäck, fordi det i så fald ville være naturligt, om Sverige så sendte en årlig opgørelse over og regning for de skader, der forvoldes i Sverige på grund af den svovldioxid og lattergas, kvælstofforilte, der fra Danmark sendes ind over Sverige netop som en følge af den metode, vi har valgt at producere el på.

Svovldioxid og lattergas forbinder sig med vanddampe i luften, og inden det falder ned over Sverige, er det omdannet til svovlsyre og salpetersyre. Alene den svovlsyre, der fra den danske SO₂ falder ned over Sverige, udgør ca. 30.000 t årlig. Skaden forvoldes ganske betydeligt på skove og søer, og netop på skove og søer, der ligger på klippegrund, fordi der dér ikke er den stødpudeeffekt, som vi kender i vores morænejord. Derfor er der også allerede sket stor skade; mange søer er så sure, at der ikke kan leve fisk i dem, og man forsøger at genskabe liv ved at kalke søerne.

I betydelige dele af nåleskovene i Halland, i dele af Skåne, i Småland og Västergötland

vokser træerne på jord, hvor pH-værdien er nede under 4,4, mens neutralpunktet er 7. Det er endog særdeles surt og så surt, at aluminium i jorden går i opløsning og virker som plantegift, og specielt nåletræer er meget følsomme heroverfor. For at neutralisere den svovlsyre-regn, vi sender ned over Sverige, skal der årlig bruges ca. 70.000 t kalk. Det er meget kostbart at kalke agerjord, men det er for intet at regne imod, hvad det koster at bringe kalk ud over skove og søer.

Barsebäckværket ligger nu engang, hvor det ligger, sikkerhedsniveauet er meget højt, og vi er jo også glade for den rene el, vi kan købe til lav pris i Sverige, hvad enten det er el, der stammer fra vandkraft eller fra kernekraft. Når der er overskud i Sverige af el til eksport, er det en følge af bl.a. Barsebäck. Importmuligheden bidrager til, at vi får større mulighed for at opfylde handlingsplanen for begrænsning af CO₂-udslip, og derfor mener vi, at der er mere fornuft i at animere svenskerne til i endnu højere grad at bruge deres ekspertise og økonomiske ressourcer på at øge sikkerheden på kernekraftværker af Tjernobylytten i Østeuropa end på at lukke sikre svenske kernekraftværker.

Venstre kan ikke gå ind for beslutningsforslag nr. B 41.

Aage Brusgaard (FP):

Fremskridtspartiet vil være nogenlunde positiv over for forslaget for at få en afklaring af erstatningspligten i tilfælde af eventuelle uheld på et atomkraftværk. Jeg går ud fra, at Barsebäck er nævnt, fordi det er det mest omtalte både i befolkningen og i pressen, men at forslaget gælder samtlige atomkraftværker i Sverige.

Vi ved nu, at et uheld på et atomkraftværk i allerhøjeste grad vil få grænseoverskridende konsekvenser, men jeg vil da godt lige sige, at i Fremskridtspartiet er vi altså ikke nær så bange for, at der skal ske noget på Barsebäck, som vi er for de kraftværker, der kører i Polen, i de baltiske lande og i det tidligere Sovjetunionen. Så for at dette ikke skal opfattes som en krigserklæring til Sverige, mener vi faktisk, at regeringen skulle prøve at tage kontakt med samtlige nabolande, som har atomkraftværker.

Vi forestiller os, at hvis der bliver en ensidig kontakt til Sverige, vil svenskerne stille et

[Aage Brusgaard]

modkrav, nemlig om, at vi også skal erstatte, hvis vi ødelægger deres skove og deres natur, f.eks. med vores kulfyrede værker. Da Danmark er medlem af EU og Sverige måske er det om føje år, er det et spørgsmål, jeg synes det var relevant at tage op på EU-plan, sådan at der blev ens retningslinjer.

Justitsministeren nævnte i sin indledning, at der allerede forelå en masse internationale aftaler, herunder også detaljerede aftaler med Sverige, og det må jeg nok sige, at det var jeg ikke vidende om. Hvis ordførerne kunne få disse aftaler stillet til rådighed, eller hvis sagen bliver overført til Miljø- og Planlægningsudvalget, kunne vi få de aftaler at se, der i dag eksisterer.

Men jeg kan altså sige, at hvis vi kommer så langt som til anden behandling, vil Fremskridtspartiet nok stemme for dette beslutningsforslag.

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg mener, at der er en masse hysteri omkring Barsebäck. De svenske værker udgør sikkert en langt mindre risiko for os end de værker, der ligger syd og øst for Østersøen, men der er selvfølgelig den væsentlige forskel på værkerne i Sverige og i de tidligere kommunistiske lande, nemlig at svenskerne kan betale for ulykkerne, hvilket de andre ingen mulighed har for, så derfor er der selvfølgelig en vis relevans i denne sag.

Jeg mener faktisk, at man måske burde opfordre svenskerne til og måske bidrage økonomisk til, at der blev lagt en meget kraftig højspændingsledning under Østersøen fra Sverige til de baltiske lande, så vi kunne producere el på sikre svenske værker og få lukket et værk i Litauen, eller hvor de usikre værker nu ligger; det ville være mere relevant.

Jeg kan sige, at vi ikke kan støtte forslaget, og jeg skulle hilse fra CD, som ikke er til stede, og sige det samme.

Vibeke Grønæk (RV):

Det Radikale Venstre mener, at det er et fint initiativ, som SF her har taget, og vi er i sagens natur tilfredse med ministerens svar og med den imødekommenhed, der lå i talen.

Det Radikale Venstre har altid været og er yderst skeptisk over for atomkraft. Vi mener, at det er en risikabel energiform, som vi helst så afviklet og erstattet af andre, men vi er også

realistiske og ved, at man kun, hvis det er yderst nødvendigt, lukker et atomkraftværk fra den ene dag til den anden.

Hvis vi har forstået det rigtigt, er det heller ikke en lukning her og nu, der lægges op til i beslutningsforslaget. I bemærkningerne til forslaget nævnes, at det skal ses som et initiativ, der skal sikre en igangsættelse af forhandlingerne mellem Danmark og Sverige om erstatningsansvar, men det er i lige så høj grad et initiativ, som er taget på grund af manglende respons fra svensk side, når danske politikere og regeringer har bedt om et afviklingsårstal, og det er helt i tråd med Det Radikale Venstres holdning i denne sag. Vi må understrege, at efter de seneste måneders oplysninger om utætheder i reaktorindeslutninger og dermed de midlertidige standsninger af værket og de geologiske undersøgelser, der foreligger af Barsebäckforkastningen, samt hvisken i øret om, at man nu har planer om at renovere værket, så det kan producere langt ud over det årstal, som den svenske regering har tilkendegivet, nemlig at man senest i år 2010 ville afvikle svensk kernekraft, er der god grund til, at man virkelig tager fat på problemet.

Det Radikale Venstre har været og er tilfreds med de initiativer, som indenrigsministeren og statsministeren har taget, og vi er tilfredse med, at man nu har fået kontakten i orden, så der afholdes disse møder flere gange om året, men vi er også af den opfattelse, at vi i denne sag ikke kan nøjes med to møder ministrene imellem om året; der skal vist mere til, og hvis der er tale om erstatningsansvar, så o.k. fra radikal side.

Vi havde i Folketingets Miljøudvalg et udmærket møde med repræsentanter fra det svenske udvalg, der har med atomkraftværker at gøre, men de kunne heller ikke komme med nogle nye oplysninger om årstal for en afvikling, om en eventuel reovering af værket osv. Det Radikale Venstre er også klar over, at der er atomkraftværker i verden, i Europa, i nærheden, der måske er langt farligere end det værk, vi her taler om, men der er problemstillinger, der mere handler om, hvordan vi kan hjælpe med til at styrke værkerne, og om sikkerheden er i orden, problemer, som Det Radikale Venstre ikke vil underkende, og som vi ser på med megen alvor og gerne vil være med til at løse. Vi kan ikke, blot fordi der er farlige

[Vibeke Grønbæk]

værker længere væk, glemme, at vi har et atomkraftværk 20 km væk fra hovedstaden og hovedadministrationen. Derfor ser vi frem til, at justitsministeren gør det, han har lagt op til, nemlig måske at optage forhandlinger, som kan være med til at løse problemet.

Gade (SF):

Jeg skal sige tak for den venlige modtagelse, i hvert fald af et flertal i Folketinget.

Jeg vil godt understrege her fra starten, at det er helt rigtigt forstået, at forslaget konkrete betydning lige nu først og fremmest er at presse en reel forhandlingssituation igennem mellem Danmark og Sverige, som også justitsministeren, fru Vibeke Grønbæk og fru Lise Hækkerup var inde på.

Det er selvfølgelig utåleligt, at vi er i 1994 og ikke har ført reelle forhandlinger med Sverige i alle de foregående år. Alle i salen ved, at der skulle presses ganske kraftigt på, før vi fik mødet i december, og det var godt, vi fik det, for det vil sige, at et halvårligt møde på ministerniveau nu er sat på skinner.

Men når man læser forhistorien igennem, som den fremgår af Miljø- og Planlægningsudvalgsbilag 107, er det én lang illustration af, at svenskerne ikke har villet gå ind i reelle diskussioner. Jeg mener, at vi lige så godt kan sige det, som det er, nemlig at vi skal presse Sverige noget mere i den kommende tid og vi skal også holde svenskerne fast på, at deres daværende miljøminister og energiminister, Birgitta Dahl, den 3. marts 1988 sagde, at det er endeligt afgjort, at en reaktor vil blive taget ud af drift i 1995 og en anden i 1996 i henholdsvis Barsebäck og Ringhals; eller omvendt.

Det sagde en svensk minister i 1988!

Så har skiftende danske regeringer også med ministre fra henholdsvis Venstre og De Konservative ført den linje, jeg troede vi var enige om, nemlig at vi ikke ville finde os i, at Barsebäck blev skubbet bag i køen, og at det hele blev udskudt. Det, jeg så oplever i dag, er, at V og K nu løber fra den politik, de førte, da de sad i regering, hvor jeg faktisk syntes, at statsministeren og indenrigsministeren – han var jo Venstremand – foretog nogle fornuftige og stærke henvendelser, men set i et længere perspektiv skete der bare ikke det, der skulle ske; vi kom ikke i en reel forhandlingssituation. Vi kan nu stå over for starten af en proces, hvor vi

kommer det, og det er det, forslaget først og fremmest skal bruges til.

Jeg takker fru Lise Hækkerup for indlægget.

Til hr. Jens Jørgensen vil jeg sige, at diskussionen om Østeuropa, som også andre har været inde på, da er rimelig; det er bare ikke det, dette forslag handler om. Det handler om svenske a-kraft-værker, først og fremmest Barsebäck, og når der er nævnt København, er det, fordi det altså er det værst placerede a-kraft-værk i verden med en placering så tæt ved et centrum, og jeg fatter ikke, at partier, der har haft regeringsansvaret og været på linje med det, jeg siger her – at man ikke kan have et a-kraft-værk placeret direkte i centrum – i dag bagatelliserer det; hr. Jens Jørgensen var måske inde på det, men især var hr. Filt Jensen det.

Hr. Filt Jensen holdt et smukt – og jeg vil rose det meget – indlæg om forureningen af svenske skove og forsureningen på grund af kulraftfyring i Danmark og andre steder. Det indlæg vil jeg gerne have trykt og sendt ud i en eller anden pjece, som skal agitere for, at vi får lagt vores kulenergi politik om i Danmark. Jeg tror simpelt hen, at jeg vil spørge, om jeg ikke kan få lov at bruge det fuldstændig uensureret. Det er det bedste argument, jeg har hørt fra en Venstremand om, at man skal standse hele satsningen på kul, og jeg vil bede hr. Filt Jensen viderebringe det til de mange Venstre-mænd, der befolker elselskabernes bestyrelser.

Så vil jeg takke hr. Aage Brusgaard for det forsigtige ja, men dog et ja, til at medvirke til, at dette bliver vedtaget.

Tilbage står to spørgsmål. Det ene er: Skal denne anmodning om forhandlinger med svenskerne efter den schweizisk-tyske model omfatte alle a-kraft-værker i Sverige? Jeg vil sige, at med den formulering, som forslaget har, synes jeg, det er en fornuftig udgang på det, at det kommer til at omfatte alle a-kraft-værker i Sverige, for jeg er ikke i tvivl om, at svenskerne godt ved, at det specielt handler om, at vi vil sætte fokus på Barsebäck.

Det andet er spørgsmålet om operatøransvar. Det vil jeg gerne drøfte i udvalget med de partier, der har tilsluttet sig forslaget. Vi er i hvert fald i en situation, hvor det signal, vi skal sende til den svenske regering og til operatørselskabet i Sydsverige, er, at vi ikke ønsker en voldsom investering i Barsebäck, for at det

[Gade]

kunstigt skal forlænges. Jeg siger det, som jeg oplevede det, da vi var på Barsebäck: Selskabet i Sverige er faktisk villigt til at bruge mange, mange, mange penge på kunstigt at forlænge Barsebäckværkets levetid.

Jeg mener, at det, at firmaet får et operatøransvar og dermed en oplevelse af ansvar, skal betale forsikringspræmie osv., vil gøre det næsten umuligt for det at satse på en kunstig forlængelse af Barsebäck's levetid. Derfor er jeg i hvert fald i dag stadig optaget af operatøransvaret, og det ønsker jeg som sagt at vi får en yderligere drøftelse af i udvalget.

Jeg konstaterer, at to af regeringspartierne ikke har kunnet støtte denne politik. Jeg må sige, forundringen over de to partiers synspunkter måske ikke er så stor i forhold til CD – man kan sige, at CD har en særlig forhistorie – men i forhold til Kristeligt Folkeparti undrer det mig, for jeg har aldrig nogen sinde hørt Kristeligt Folkeparti have nogen andre synspunkter på Barsebäck end dem, der er blevet fremført af skiftende regeringer, og det hørte jeg faktisk fra talerstolen i dag.

Forundringen er så lidt større over Kristeligt Folkeparti end over V og K, for V og K er jo, siden der blev skiftet regering, holdt op med bare antydningssvis at være saglige.

(Kort bemærkning).

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil godt indledningsvis sige, at jeg faktisk er skuffet over hr. Gades såkaldte takketal. Hr. Gade nævnte, at forslaget først og fremmest var fremsat for at presse svenskerne til at lukke Barsebäck så hurtigt som muligt.

Derfor vil jeg lige læse ordlyden op af beslutningsforslaget:

»Forslag til folketingsbeslutning om optagelse af forhandlinger med Sverige med henblik på at indgå en dansk-svensk aftale om ubegrænset ansvar og erstatningspligt i tilfælde af en ulykke på atomkraftværket Barsebäck.«

Der nævnes ikke et ord om, at værket skal lukkes, og det er altså ordlyden i beslutningsforslaget, Fremskridtspartiet har taget stilling til. Personligt mener jeg, at der er en række kraftværker i Østeuropa, der er i så dårlig stand, at de bør enten lukkes eller renoveres, før vi rent energimæssigt har råd til at tvinge en lukning af Barsebäck igennem.

Jeg vil godt sige til hr. Gade, at vores positive holdning er til beslutningsforslagets ordlyd og ikke til at tvinge en lukning af Barsebäck igennem, før det også rent energimæssigt er forsvarligt.

(Kort bemærkning).

Filt Jensen (V):

Det er til hr. Gade.

De forskellige VK-ministre førte den politik, som et flertal i Folketinget havde pålagt dem at føre, så hvis man har et andet synspunkt nu, end man havde tidligere, er det, fordi man udførte det arbejde, der var pålagt regeringen.

Hr. Gade var begejstret for mine tanker om den forsuring, vi bidrager til i Sverige og selvfølgelig også i andre lande og herhjemme ved vores kulenergielproduktion. Forholdet er blot, at der faktisk ikke er mulighed for at lægge det om. Hvis Barsebäck lukker, skal vi bruge endnu mere kulenergi i Danmark, for muligheden for at købe i Sverige vil ikke eksistere, eller også skal svenskerne til at producere på kul, så bliver det kulenergi-el, vi skal importere fra Sverige, og så har vi jo ingen løsning fundet.

Hvis vi skal lægge vores kulenergi politik om her i landet, er der kun to muligheder. Den ene er kernekraft, og det er der ikke flertal for, og jeg agiterer heller ikke for, at vi skal have kernekraft i Danmark. Den anden mulighed er alternative energikilder, hvilket vil sige, at vi ikke kan opretholde det samfund, vi har i dag. Det bliver ikke et lavvækstsamfund, heller ikke et nulvækstsamfund, men et samfund med et virkeligt fald i velfærden, vi vil komme til at opleve i Danmark, hvis vi skal lægge vores energiforsyning om til alternative energikilder.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Aage Brusgaard, at det er klart, at det er beslutningsforslagets tekst, vi drøfter i udvalget, og som vi tager stilling til, og jeg er så glad for, at vi er enige om, at det er rimeligt, at to så nærtstående lande som Danmark og Sverige indgår aftaler ligesom dem, Tyskland og Schweiz har kunnet blive enige om.

Til Hr. Filt Jensen: Jeg fik nu ikke i de år, heller ikke når jeg gennemlæser notatet om

[Gade]

forløbet, indtryk af, at hr. Thor Pedersen ikke mente det, han skrev, da han var indenrigsminister, og at statsministeren heller ikke mente det, han skrev. Hverken statsministeren eller den daværende indenrigsminister underholdt her fra talerstolen under debatter i folketings-salen med, at det ikke var noget, de gik ind for. Jeg synes egentlig, de gjorde det rimelig godt, og det er også derfor, jeg mener, at den argumentation, som specielt Venstre underholder med her, er ganske usaglig.

Vi skal måske ikke tage hele den energipolitiske diskussion her. Det er selvfølgelig muligt at gå i gang med at omlægge den danske energipolitik fra kul til alternativ energi og til andre brændselsdele. Det er dyrere, men det kan sagtens lade sig gøre uden at give den CO₂-forurening, som især svenskerne klager over. Vi har også kraftværker på Sjælland, som er gamle og forurener ganske meget, og der kunne faktisk laves en rimelig fornuftig energipolitik, hvis vi benyttede chancen til det i stedet for at fortsætte med kuludbygning.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Det er hr. Gades undren over, om Kristeligt Folkeparti har skiftet holdning, der får mig på talerstolen. Det kan da godt ske, at der på enkelte områder er gradforskelle på min og min forgængers holdning til lige netop sådan noget som det her. Jeg er ikke slet så kritisk over for atomkraftværker, som min forgænger var, men ellers er der ikke så stor forskel på vores holdning til miljøspørgsmål i det hele taget. Jeg er en lille smule forarget over denne hetz mod svenskerne og specielt mod det atomkraftværk, fordi det nu tilfældigvis – og uheldigvis – ligger, hvor det ligger, men der er dog en meget stor mængde svenskere, der vil blive lige så hårdt ramt som danskere, hvis uheldet på Barsebäck sker. Jeg har samme holdning til det, som når jeg er ude at flyve, nemlig at jeg føler mig temmelig tryk ved, at de, der sidder foran i cockpittet, er lige så glade for livet som mig, der sidder henne bag, så jeg giver mig altså i deres vold; sådan er det bare.

Endelig må jeg sige, at det, der er tale om her, er erstatning: Jamen kære venner, hvad redder et par milliarder eller 10, hvis uheldet virkelig er ude, i forhold til, hvad f.eks. en Øresundsforbindelse koster så ved vi lidt om, hvad

milliarder er værd, det er jo ikke så meget. Nej, det er jo ikke det, det handler om.

Dertil kommer det forhold, for nu også at drage realisme ind i billedet, at her ligger et af verdens sikre atomkraftværker i sammenligning med dem, der ligger ikke så skrækkelig langt fra os, rundt omkring Østersøen, og som er utrolig usikre, men som vi jo simpelt hen ikke kan gøre andet ved end det, jeg foreslog, nemlig at sælge dem noget billig energi fra sikre værker. Det, jeg siger, er udtryk for realisme og lidt en forargelse over den hetz, vi kører specielt mod svenskerne i denne sag, idet jeg mener, vi må have tillid til, at svenskerne er teknisk dygtige og moralsk ansvarlige.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Jeg har svært ved at forstå, at nogen kan kalde det hetz, at man vil holde svenskerne fast på, at de har lovet at lukke et a-kraft-værk, der ligger 20 km fra Københavns centrum. Det lovede de at ville gøre i 1995, og nu har vi kun med møje og besvær kunnet få dem til at holde møder om det tema.

Men tilbage til forslaget. Jeg synes, det er lidt underligt, at Kristeligt Folkepartis ordfører vil bruge argumenter om, at det ikke er realisme, at vi har sikre a-kraft-værker, og at vi derfor ikke skal have et sådant forslag. Er de svenske a-kraft-værker sikrere end de schweiziske og vesttyske? Det er vel det samme. Vi regner da med, at det er det sikreste af de a-kraft-værker, vi har. Jamen det er da Schweiz og Tyskland, der har lavet sådan en aftale – venligtsindede lande, som tror på hinanden, og som vel ikke har opfattet det som hetz, men som har syntes, at det måske var en god snor at have i hinanden. Nu drejer det sig jo om nogle, der begge to har det, og som så begge to har villet have snor i hinanden og skabe ansvarlighed på begge sider. Det har vi ikke nu, men heldigvis stiller vi kravet om det nu. Når man får et ubegrænset erstatningsansvar, er det jo ikke ensbetydende med, at jeg glæder mig til den dag, beløbet skal udbetales; det vil jo være en katastrofe, og det handler slet ikke om det. Det handler om at få den alvor ind i diskussionen om, hvordan man skal håndtere de a-kraft-værker, de har i Sverige. Det er det, der sker, hvis dette forslag bliver vedtaget og man får et sådant forhandlingsforløb. Derved får man

[Gade]

den reelle alvor også i de økonomiske beslutninger; man kan sige, at man får konverteret den politisk-menneskelige alvor, der ligger i situationen, over i økonomi. Det er præcis det, jeg synes er hele ideen i det, og det er derfor, jeg er noget forvirret over, at netop Kristeligt Folkeparti ikke kan forstå, at det er en god idé at gøre sådan.

(Kort bemærkning).

Ole M. Nielsen (KRF):

Jeg må indrømme, at jeg sådan set bedre kan acceptere sagen som en økonomisk sag end som en miljø-sag, men det er vel trods alt heller ikke helt det, det handler om.

(Kort bemærkning).

Gade (SF):

Skal vi skelne? Vi har en Barsebäck-diskussion, og vi har et forslag, som rent faktisk er en erstatningssag, hvis vi skal være helt konkrete, og dermed en økonomisk sag. Men det er da klart, den har relationer til nogle af de andre diskussioner, når den bliver rejst, men som forslaget foreligger, vedrører det en forhandling mellem den danske regering og den svenske regering med henblik på at få en aftale om ubegrænset økonomisk ansvar i tilfælde af uheld/ulykker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 117:
Forslag til lov om ændring af lov om forsikringsvirksomhed, lov om tilsyn med firmapen-

sionskasser og om ophævelse af lov om udveksling af forsikringstjenesteydelser inden for direkte skadesforsikringsvirksomhed.

Af industriministeren (Trøjborg).
(Fremsat 8/12 93).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Pia Gjellerup (S):

Dette forslag, kan man vist godt tillade sig at sige, befinder sig i en helt anden boldgade, idet det er et meget teknisk forslag om gennemførelse af to direktiver om livs- og skadesforsikring, som er vedtaget i EF.

Forslaget og hovedindholdet i direktiverne betyder, at vi i hovedtræk kan fastholde de to regler om investeringsgrænser, der er i den gældende lovgivning, i forhold til investeringer fra de forsikrings-selskaber, der er tale om.

Den ene regel handler om enkeltengagementer, altså om den enkelte virksomhed, hvor en investering kan finde sted med op til to procent, og der er en anden regel, der handler om, at man skal foretage investeringer på en sådan måde, at mindst 60 pct. kan siges at høre til de mere guldrandede og sikre investeringer. Disse par regler fastholdes, det vil sige, der ikke sker nogen ændringer på området. Det formuleres lidt anderledes, og det er vi i Socialdemokratiet tilfredse med, men det er ikke noget, vi ikke kunne ønske at være med til at se på i en sammenhæng med ændringer af investeringsregler for andre tilsvarende finansielle virksomheder bl.a. inden for pensionskasserne, ATP og Lønmodtagernes Dyrtidsfond, hvor der også er nogle investeringsregler, som der kunne være god grund til at se på i de kommende måneder og år.

Et forhold, som jeg synes det er værd at bemærke her ved førstebehandlingen i salen, er, at der sker en meget tydelig klargørelse i forslaget i forhold til de udenlandske selskaber, som har adgang til at operere i Danmark, at de skal følge den danske markedsføringslovgivning, og at det indebærer, at ethvert oplysningskrav, der opstår i forbindelse med markedsføring af forsikringssspørgsmål, skal opfyldes ved, at der gives danske oplysninger.

I Socialdemokratiet synes vi, det er en god ting at få det så klart præciseret i lovgivningen,